

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ І ПРОФВІДБІР

СИЛАБУС

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ!

Профорієнтація і профвідбір - дисципліна, що синтезує знання з окремих галузей психології, вона дозволяє систематизувати наукові відомості, які дозволять раціонально і дбайливо використовувати трудові ресурси та дбайливо здійснювати професійне удосконалення спеціалістів.

Бажаю Вам успіхів у навчання!



НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Практична психологія
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	III
навчальний рік	2022-2023
обсяг дисципліни	3 кредитів/ 90 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none">• 14 - лекційних• 16 - семінарських• 60 - самостійна робота
форма контролю	іспит
викладач	КИРИЛЕНКО ВАЛЕНТИНА ГРАЦІЯНІВНА канд. психол. наук, доцент https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	valentyna.kyrylenko@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- [АНОТАЦІЯ](#)
- [ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПОЛІТИКА КУРСУ](#)
- [ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ](#)
- [СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ](#)
- [ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ](#)
- [ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ](#)
- [РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА](#)

АНОТАЦІЯ

Курс «Профорієнтація та профвідбір» є структурним компонентом теоретичної та практичної підготовки майбутніх психологів та, водночас, є нормативною дисципліною. Включає в себе два змістовних модуля.

У першому розділі розглядаються загальне поняття про професійну орієнтацію та профвідбір, як складові професійної придатності людини; професійне становлення та самовизначення особистості в процесі професійної орієнтації та професійного відбору.

У другому модулі дається інформація щодо основ диференційної психології професій; профорієнтації в процесі супроводу професійного становлення людини; професійного консультування в структурі професійної орієнтації людини

Профорієнтація та профвідбір є розділом психологічного знання, який формується на межі фундаментальної психології та практичних питань життя. Сучасна практика профорієнтації та профвідбору все ширше використовується в таких галузях соціальної практики, як: розподіл кадрів, прогнозування соціальної поведінки, консультативна та психотерапевтична допомога. До універсальних питань курсу належать методологічні, теоретичні та конкретно-методичні принципи побудови інструментів профорієнтації та профвідбору працездатної частини населення в сучасних умовах.

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання вказаного курсу є формування у студентів готовності до виконання професійних функцій на засадах вивчення та застосування сучасних методів, засобів становлення наукового світогляду, професійної орієнтації та підвищення мотивації виконання посадових обов'язків; вивчення методики діагностики й прогнозування профорієнтації та профвідбору як напрямку роботи практичного психолога.

Оскільки компетентістний підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Практична психологія», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні: **інтегральна компетентність** - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області

та розуміння професійної діяльності, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність приймати обґрунтовані рішення, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, здатність глибоко розуміти вітчизняні культурні традиції та їх вплив на психічну діяльність і повсякденну поведінку. До **фахових компетентностей** слід віднести: здатність орієнтуватися в основних поняттях і закономірностях у сфері профорієнтації та профвідбору; здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, здатність розуміти динаміку міжособистісних стосунків та керувати ними.

ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Програмовані результати навчання, на які зорієнтовано вивчення «Профорієнтація і профвідбір», наступні:

- уміння аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- уміння здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- уміння складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника;
- уміння обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- уміння формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що відвідування аудиторних зазначені нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується користуватись **чатом в системі Teams**. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі Teams або на платформі Moodle); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди. Здобувач також може отримати індивідуальне письмове завдання з питань пропущеного заняття.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс читається у форматі **лекцій**, у яких розкриваються основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. [тематичний план курсу](#)); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору на краще розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються глибше і всебічно, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі вільної дискусії з залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. [тематичний план курсу](#)).

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Профдіагностика і профвідбір», на **самостійну позааудиторну роботу** студента відведено 60 годин. Самостійна робота студентів складається з таких видів роботи: робота з основною та додатковою літературою, з матеріалами інтернету та конспектами лекцій; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка до семінарів та іспитів (заліків) безпосередньо перед ними.

Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачу. Така форма навчання спрямована на покращення та коригування студентом своїх стратегій самостійного здобуття інформації і виявлення її відповідності цілям навчання; покращення навичок самостійного вирішення проблем і прийняття рішень; набуття або переорієнтації індивідуально-соціальних навичок адаптації до різноманіття навчальних ситуацій та ін.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
III	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20
		іспит	30

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міждисциплінарні та міжпредметні зв'язки
«4»	студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням
«3»	студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання
«2»	студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«4»	робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«3»	робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково
«2»	робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані
«0»	робота не виконана

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

у III семестрі форма підсумкового контролю – ІСПИТ
«5» -20 балів
«4» - 16 балів
«3» -12 балів
«2» -8 балів
Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«4»	при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки
«3»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків
«2»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«0»	робота не виконана

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий	оцінка за шкалою	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
----------------------------	---------------------	---

бал	ЄКТС	форма підсумкового контролю – залік	форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	зараховано	відмінно
82 – 89	B		добре
75 – 81	C		задовільно
66 – 74	D		
60 – 65	E		
0 – 59	FX	незараховано	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у III семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

« відмінно »	– 30 балів
« добре »	– 23 бали
« задовільно »	– 18 балів
« незадовільно »	– 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	<i>повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни</i>
«добре»	<i>в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками</i>
«задовільно»	<i>поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення</i>
«незадовільно»	<i>відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу</i>

- ✓ Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **E**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

<i>Змістовий модуль 1. Загальне поняття про професійну орієнтацію та профвідбір, як складові професійної придатності людини.</i>	ГОДИНИ
<p>Лекція 1. Загальне поняття про професійну орієнтацію та профвідбір, як складові професійної придатності людини</p> <p>Історія виникнення профорієнтації. Профорієнтація як система: профінформація, профконсультація, профадаптація. Основні завдання профорієнтації. Роль профорієнтація та її місце в системі освіти. Причини виникнення та розвитку системи профвідбору. Особливості діяльності основних суб'єктів профорієнтації. Модель спеціаліста профконсультанта. Етичні принципи психолога-профконсультанта. Історичні передумови виникнення та розвитку системи профвідбору. Класифікація методів, що використовуються у профвідборі. Основні принципи професійного відбору.</p>	2
<p style="text-align: center;">Семинар 1. Сутність процесу професійного самовизначення і методологічні основи його дослідження. Законодавча база профорієнтації.</p> <p>1. Теоретична частина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання функції профорієнтації. 2. Основні напрямки профорієнтації: соціально-економічний, соціально-психологічний, педагогічний, медико-психологічний, диференціально-психологічний, корекційний, контроль адаптації. 3. Законодавча база профорієнтації. 4. Структура процесу професійного самовизначення. <p>2. Практична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії та / або завдань для домашнього виконання рівня С 	2
<p>Лекція 2. Професійне становлення та самовизначення особистості в процесі професійної орієнтації та професійного відбору</p> <p>Види самовизначення за А.Марковою. Професійне самовизначення та його основні психологічні аспекти. Поняття суб'єкту вибору професії. Ситуація вибору професії. Стадіальність професійного самовизначення. Формула вибору професії. Фактори впливу на вибір професії. Типи професійного самовизначення: професійне, життєве, особистісне. Показники професійного самовизначення. П'ять рівнів самореалізації людини. Конфлікти професійного самовизначення. Особистісно-професійна ефективність. Особистісний професійний план за Клімовим.</p>	2
<p style="text-align: center;">Семинар 2. Поняття професіограми в трудовій діяльності. Складові професіограми.</p> <p>1. Теоретична частина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні передумови до дослідження фізіологічних та психологічних основ профпридатності. 2. Методи дослідження професійно значущих функцій організму людини. 3. Адаптація в процесі професійно-трудої діяльності. 4. Системний механізм формування адаптивних реакцій. Критерії оцінки адаптації до процесу професійної діяльності. 5. Професія, спеціальність, посада та їх значення у профвідборі. Класифікація професій. 6. Поняття «професіограма», характеристика її складових. 7. Професіографія. Види професіограм 8. Принципи і методи професіографічного вивчення професій. 9. Методи дослідження адаптаційних можливостей людини. 10. Особливості професійного консультування різних категорій громадян (в тому числі інвалідів). <p>2. Практична частина:</p>	2

	<p>1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії</p> <p>Завдання: Як можна розуміти вислів Е. Клімова про те, що термін «профпридатність» є умовним? Чи погоджуєтесь Ви з цим висловом?</p>	
<p>Лекція 3.</p>	<p align="center">Дослідно-діагностична робота у системі профорієнтації та профвідбору</p> <p>Класифікація методів профдіагностики. Модель первинного дослідження особистості оптанта. Визначення сформованості професійного плану. Опитувальники професійних здібностей. Диференціально-діагностичний опитувальник Клімова.</p>	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Семінар 3. Діагностика в профорієнтаційній роботі психолога-консультанта</p> <p>1. Теоретична частина</p> <p>1. Теоретичні передумови до дослідження фізіологічних та психологічних основ профпридатності.</p> <p>2. Методи дослідження професійно значущих функцій організму людини.</p> <p>3. Пізнавальні інтереси особистості та їх значення для профорієнтації, методи вивчення та оцінки. Професійна спрямованість особистості, методи вивчення.</p> <p>4. Методика вивчення мотивів вибору професії.</p> <p>5. Самооціночні тести у визначенні рівня професійного самовизначення. Діагностика смисложиттєвих орієнтацій</p> <p>6. Активізуючі профорієнтаційні методики</p> <p>7. Навчання самоаналізу та прийняттю самостійного рішення про вибір.</p> <p>8. Особливості вибору професії. Особистий професійний план та методика його складання.</p> <p>2. Практична частина:</p> <p>1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії:</p> <p><i>Завдання 1.</i> Які методики Ви можете запропонувати для діагностики професійної спрямованості особистості? Проведіть обстеження за однією з запропонованих методик Ваших колег</p> <p><i>Завдання 2.</i> Схарактеризуйте поняття «локус контролю» та визначте методи її діагностики</p>	<p align="center">2</p>
<p>Лекція 4.</p>	<p align="center">Методи активації професійного самовизначення молоді</p> <p>Технології активації професійного самовизначення. Особливості змісту групової та індивідуальної профорієнтації. Правила проведення групових профорієнтаційних заходів. Профорієнтаційні вправи та ігри. Схема вибору професії. Профконсультація: принципи, схема. Основні види і форми профконсультацій (довідниково-інформаційна, діагностична, психолого-педагогічна; колективна, групова та індивідуальна). Психологічне консультування з питань профвідбору, профпідбору, профпригодності. Цілі і завдання профконсультації в роботі практичного психолога в закладі освіти, в служби зайнятості. Формування готовності до професійного самовизначення. Активізація дій оптанта у рішенні індивідуальних проблем зайнятості. Психологічна підтримка та психологічний супровід професійного самовизначення різних категорій клієнтів центрів зайнятості. Соціально-трудова реабілітація осіб з особливими потребами та осіб з інвалідністю.</p>	<p align="center">2</p>
	<p>Семінар 4. Професійно-психологічний відбір: процедура проведення. Особливості консультування при профвідборі</p> <p>1. Теоретична частина</p> <p>1. Професійний психологічний відбір: сутність, характеристика. Методи дослідження професійно значущих функцій організму людини.</p> <p>2. Ефективність дій професійного психологічного відбору</p>	<p align="center">2</p>

<p>3. Адаптація в процесі професійно-трудової діяльності. Системний механізм формування адаптивних реакцій. Критерії оцінки адаптації до процесу професійної діяльності.</p> <p>4. Методи дослідження адаптаційних можливостей людини.</p> <p>5. Особливості професійного консультування різних категорій громадян (в тому числі інвалідів).</p> <p>2.Практична частина:</p> <p>1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії:</p> <p>Профорієнтаційна гра «Професія –спеціальність». Час гри від 10 до 20 хв. Учасникам пропонується співвіднести поняття професія та спеціальність письмово. Кожний студент має назвати як можна більшу кількість спеціалізації спеціальності (студентам дається право обрати певну професію). Спеціалізації потім обговорюються в групі. В процесі обговорення слід задавати уточнюючі питання та дискутувати.</p>	
<p>Змістовий модуль 2. Основи диференційної психології професій. Профорієнтація в процесі супроводу професійного становлення людини. Професійне консультування в структурі професійної орієнтації людини</p>	години
<p>Лекція 5. Основи диференційної психології професій</p> <p>Проблеми у виборі професії, типові ускладнення і протиріччя між мотиваційними факторами при виборі професії. Самовизначення у виборі професії як актуалізація внутрішнього потенціалу особистості, особистісне ставлення до проблеми вибору професії, наявність потреби та розвитку здібностей до прийняття рішення про виборі професії. Типи професійного самовизначення: професійне, життєве та особистісне. Пять рівнів самореалізації людини. Життєві сценарії та життєві стратегії Е. Берна. Створення життєвого сценарію. Рівні самовизначення за Е.Клімовим, пять рівнів за професійним і життєвим типом самовизначення (за М.Пряжниковим).</p>	2
<p>Семінар 5. Професійна придатність</p> <p>1. Теоретична частина</p> <p>1. Теоретичні передумови до дослідження фізіологічних та психологічних основ профпридатності.</p> <p>2. Багатогранність особистісних особливостей. Особистість як суб'єкт професійного розвитку та профвизначення.</p> <p>3. Мотиви, ціннісні орієнтації та їх роль в професійному визначенні.</p> <p>4. Темперамент, риси характеру та їх прояв в професійній діяльності.</p> <p>2.Практична частина:</p> <p>1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії</p>	2
<p>Лекція 6. Профорієнтація в процесі супроводу професійного становлення людини. Рекрутмент</p> <p>Оцінка персоналу на всіх стадіях життєвого циклу: закріплення (стабілізація, розвитку, уходу, переміщення персоналу у дочірні фірми, філіали та інше. Аналіз вимог посадової позиції, вибір методів виконання оцінюючих функцій. Стиль керівництва: директивний, авторитарний, демократичний та ліберальний. Риси характеру керівника. Особистісні особливості професіонала. Кризи професійного розвитку в психологічні бар'єри кар'єрного зростання. Кваліфікація та майстерність решти членів колективу. Психологічна сумісність осіб, які входять в цей колектив: психофізіологічна та соціально-психологічна. Закономірності розвитку малих груп. Рівень психологічної сумісності, згуртованості, спрацьованості членів малих груп – основний критерій їх професійної придатності до спільної діяльності. Правила проведення інтерв'ю кандидата на вакансію. Правила написання та перевірки резюме.</p>	2
<p>Семінар 6. Основні стратегії профконсультаційної допомоги. Етичні проблеми консультування.</p> <p>1. Теоретична частина</p>	2

1. Індивідуальна профконсультація і її види.
2. Діагностика в профконсультаванні»: за і проти.
3. Групові методи, форми і умови профконсультації
4. Особливості і правила роботи профконсультанта: з людьми, які бажають змінити професію, з безробітними, профорієнтація осіб, які повернулись з місць позбавлення волі, осіб звільнених у запас, осіб шкільного віку.
5. Психологічна просвіта як складова профорієнтації.
6. Навчання самоаналізу та прийняттю самостійного рішення про вибір професії.
7. Особливості вибору професії. Особистий професійний план та методика його складання.

2. Практична частина:

1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії:
 - які показники і умови ефективної профконсультації для абітурієнтів?
 - які основні правила роботи профконсультанта?
 - охарактеризуйте етичний стандарт профконсультанта
 - які критерії покладено в основу класифікації профорієнтаційних методів і форм?

Лекція 7.

Характеристика професійних якостей консультанта з профвідбору. Етапи та методи профвідбору

2

Основи професіографії. Професійні та особисті компетенції консультанта з профвідбору. Стилiстичні особливості діяльності з профвідбору. Можливі помилки консультанта з профвідбору. Характеристика негативних якостей консультанта з профвідбору. Моделі особистості профконсультанта: за Н. В. Чепелевою та Н. І. Пов'якель. Мотиваційно-цільова підструктура особистості практичного психолога. Когнітивна підструктура. Операційно-технологічна підструктура. Комунікативно-рольова підструктура. Регулятивна підструктура. Критерії професійної придатності практичного психолога: фізичний стан, психічне здоров'я, інтелект, система механізмів особистісної регуляції та емоційної витривалості, особливості мотиваційної сфери. Вимоги до професійних якостей практичного психолога. Етапи та методи профвідбору.

Семінар 7. Професіограма та правила написання та перевірки резюме
Характеристика професійних якостей консультанта по профвідбору.

2

1. Теоретична частина

1. Види професіограм.
 - 1.1 .«Модель спеціаліста»: складові елементи.
 - 1.2.«Формула професій», схема аналізу професій.
 - 1.3. Аналітична професіограма та загальна схема профвідбору.
2. Схема побудови особистої професійної перспективи (ОПП) як варіант моделі професійного самовизначення.

2. Практична частина:

1. Розв'язання психологічних задач: опрацювання завдань для усного виконання в аудиторії:

Завдання. Проведіть бесіду з одним представником будь-якої професії та зясуйте професійно важливі особисті якості спеціаліста. Вказані якості запишуть відповідно до ранжирування опитуваного.

В аудиторії будуть обговорені всі зібрані матеріали та зроблені підсумки про причини знайдених відмінностей у різних фахівців.

Завдання. Складіть професіограму профконсультанта служби зайнятості, яка спеціалізується на профорієнтації та переорієнтації молоді.

Семінар 8. Модульна контрольна робота

2

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Завдання рівня А.

Варіант 1

1. Визначте який з перелічених тематичних блоків не є змістовим компонентом професіограми:
 - а) критерії ефективності діяльності;
 - б) структура виконавчих дій;
 - в) можливість кар'єрного зростання;
 - г) аналіз помилок діяльності спеціаліста.
2. Визначте критерії класифікації професій за Клімовим:
 - а) мета праці;
 - б) умови праці;
 - в) засоби праці;
 - г) результати праці.
3. Визначте основні компоненти оцінки перспективності професії:
 - а) професійно-психологічний потенціал особистості;
 - б) професійна активність працівника;
 - в) соціально-економічні умови виконання професійної діяльності;
 - г) професійне самовдосконалення.

Варіант 2

1. Сукупність працівників підприємства, що працюють за наймом та мають трудові відносини з роботодавцем – це:
 - а) трудові ресурси;
 - б) людські ресурси;
 - в) персонал;
 - г) трудовий потенціал.
2. Етапами розробки кадрової політики є:
 - а) програмування, нормування та оцінка;
 - б) нормування, програмування та моніторинг персоналу;
 - в) прогнозування, планування, нормування та відстеження;
 - г) аналіз, прогнозування, вибір критеріїв та оцінка.
3. Попередній відбір претендентів здійснюється:
 - а) безпосереднім керівником;
 - б) менеджером з персоналу;
 - в) спеціальною комісією;
 - г) керівником підприємства.

Дайте визначення термінам: психологія праці, самоменеджмент, профорієнтація, профпідготовка, професійна діяльність, трудовий колектив, функції профорієнтації, профпридатність, професійна адаптація, оптант, працевлаштування, спеціальність, професійна майстерність, профконсультація, професіонал, професіограма, професіографія, профадаптація, модель спеціаліста, професійна придатність, професійна підготовленість, професійна атестація, професійна реабілітація, професійна деформація, профвідбір

Завдання рівня В.

1. Дайте порівняльну характеристику класифікацій професій Клімова та Голанда.
2. Визначте критерії успішного професійного самовизначення.
3. Опишіть можливі помилки при проведенні першої ознайомчої співбесіди з кандидатом.
4. Завдання та методи профдіагностики.
5. Розкрийте стадії професійного становлення за Е. Зеєром.
6. Визначте функції рекрутера. Розкрийте психологічні особливості та закономірності формування професійних намірів, вибору професії та оволодіння професійними компетенціями.
7. Охарактеризуйте методи профдіагностики
8. Охарактеризуйте основні форми профорієнтації
9. Визначте наукові підходи до класифікації професій
10. Назвіть суб'єктивні та об'єктивні труднощі у виборі професії.

11. Схарактеризуйте професійну самосвідомість як компонент професійного самовизначення особистості
12. Завдання та методи профдіагностики.
13. Перелічіть основні структурні компоненти придатності особистості до професійної діяльності.
14. Проаналізуйте типи та рівні самовизначення людини.
15. Визначте роль профорієнтації в системі психологічної науки і практики
16. Охарактеризуйте працю як вид людської діяльності: форми і види.
17. Визначте пріоритети профорієнтації в сучасних умовах.
18. Наведіть параметри оцінки рівня розвитку суб'єкта професійного самовизначення.
19. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи становлення профорієнтації та профвідбору як науки.
20. Дайте визначення професійній свідомості. Охарактеризуйте структуру профсвідомості.
21. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи профвідбору в конкретній організації
22. Охарактеризуйте основні напрями професійного супроводу
23. Перелічіть основні структурні компоненти придатності особистості до професійної діяльності.
24. Проаналізуйте типи та рівні самовизначення людини.
25. Перелічіть основні структурні компоненти придатності особистості до професійної діяльності.
26. Проаналізуйте типи та рівні самовизначення людини.
27. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи професійного відбору.
28. Проаналізуйте напрями профорієнтаційної роботи в школі.
29. Визначте пріоритети профорієнтації в сучасних умовах.
30. Наведіть параметри оцінки рівня розвитку суб'єкта професійного самовизначення.
31. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи становлення профорієнтації та профвідбору як науки.
32. Дайте визначення професійній свідомості. Охарактеризуйте структуру профсвідомості.
33. Схарактеризуйте професійну самосвідомість як компонент професійного самовизначення особистості
34. Розкрийте психологічні особливості та закономірності формування професійних намірів, вибору професії та оволодіння професійними компетенціями.
35. Охарактеризуйте методи профдіагностики

Завдання рівня С.

1. Проаналізуйте можливі причини помилок при виборі професії підлітком, запропонуйте профілактичні психологічні заходи на первинних етапах професійного самовизначення з метою їх запобігання.
2. Які на вашу думку, професійні якості притаманні випускникам гуманітарних та технічних закладів вищої освіти? Обґрунтуйте свою думку
3. Сформулюйте декілька принципів роботи менеджера з персоналу.
4. Розробіть 5-6 рекомендацій з рішення проблем клієнта, який хоче змінити професійну діяльність.
5. Складіть план профдіагностики оптанта
6. Запропонуйте тему і складіть план профконсультаційної групової бесіди зі старшокласниками (вид профбесіди інформаційна, інформаційно-діагностична, діагностично-корекційна) оберіть самостійно.
7. Запропонуйте тему і складіть план просвітницької профбесіди з випускниками коледжу
8. Що таке особистий професійний план? Складіть ваш професійний план, обґрунтовуючи кожний пункт.
9. Які поради ви дасте особі яка вперше влаштовується на роботу? Які поради ви дасте організації, котра наймає такого працівника на роботу для оптимізації початкового етапу професійної діяльності?
10. До психодіагностичних тестів, якими можна визначити профпридатність людини висувається низки вимог. Охарактеризуйте ці вимоги.

11. Розробіть структуру групової консультації зі старшокласниками на запропоновану тему.
12. Доберіть діагностичні методики та складіть план профорієнтаційної роботи за запитом безробітного клієнта Бюро з працевлаштування.
13. З досвіду відомо, що хвилюючись, людина може забувати те, що раніше пам'ятала. Яке пояснення можна дати цьому явищу. Як психологічно та фізіологічно обґрунтувати положення К.Д.Ушинського про те, що «погана пам'ять» – це результат лінощів пригадати? Яке це має значення для профорієнтації?
14. Який вид діяльності здійснює людина після отримання професії? Охарактеризуйте професійну діяльність психолога з психологічної точки зору.
15. Які психологічні вимоги до групи професій «людина – людина»? Відповідь обґрунтуйте та підкріпіть прикладами.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Значення профорієнтації та її місце в системі освіти.
2. Профорієнтація як система. Структурні компоненти профорієнтаційної роботи.
3. Поняття про профконсультацію, її основні завдання та етапи проведення.
4. Вирішення питань профконсультаційної роботи в школі.
5. Системний характер профорієнтації.
6. Функції, напрями та компоненти профорієнтації.
7. Принципи профорієнтації.
8. Діагностика в профорієнтації
9. Профадаптація як критерій вдалого професійного вибору.
10. Загальна характеристика профвідбору. Причини виникнення та розвиток профвідбору.
11. Етапи та умови проведення профвідбору.
12. Ситуація вибору професії. Поняття суб'єкту вибору професії.
13. Керування вибором професії. Основні стадії професійного самовизначення.
14. Самопізнання і його роль у виборі професії.
15. Формування мотивів вибору професії. Потреби і цілі як основа формування мотиваційної сфери.
16. Характеристика факторів, що мають вплив на професійний вибір старшокласників.
17. Шляхи формування у школярів мотивів вибору професії в освітньому процесі.
18. Поняття професії, спеціальності, посади.
19. Професіографія, професіограма, психограма.
20. Методи психологічного аналізу професій.
21. Види професіографії
22. Психологічні класифікації професій.
23. Класифікація професій за Є.А.Климовим: типи, класи, групи професій.
24. Класифікація професійно орієнтованих типів особистості Дж.Голланда.
25. Застосування схем аналізу професій в профорієнтації.
26. Психологічне вивчення професій.
27. Принципи та правила складання професіограм.
28. Психограма як складова частина професіограми.
29. Психологічна професіографія та її особливості. Методи професіографії.
30. Здібності та професійно-важливі якості.
31. Основні характеристики профвідбору.
32. Процедура й методи профвідбору.
33. Типи самовизначення, їх основні відмінності.
34. Сутність і фактори професійного самовизначення.
35. Типи самовизначення, їх основні відмінності.
36. Сутність і фактори професійного самовизначення.
37. Професійне самовизначення на різних стадіях становлення особистості.
38. Особливості професійного самовизначення у шкільному віці.
39. Зовнішні і внутрішні фактори професійного самовизначення оптантів.
40. Роль сім'ї у професійному самовизначенні підлітків.
41. Дослідження типологічних особливостей особистості.
42. Поняття про темперамент, його структуру. Основні типи ВНД. Основні нервові процеси та їх визначення.
43. Вимірювання типологічних особливостей.
44. Визначення психічних процесів та функцій особистості.
45. Діагностика мотиваційної сфери, психодіагностичне вимірювання здібностей.
46. Стан здоров'я людини та його значення для вибору професії

47. Зміст поняття “профпридатність”.
 48. Відповідність змісту та умов праці фізичним та фізіологічним особливостям людини.
 49. Індивідуальні протипоказання щодо вибору певних професій. Причини профнепридатності.
 50. Формула вибору професії.
 51. Особистий професійний план.
 52. Характеристики методів активізації професійного самовизначення
 53. Якісні особливості професійних планів.
 54. Типові помилки при виборі професії.
 55. Фактори успішної адаптації працівника на новому робочому місці
 56. Поняття, мета та функції психологічного супроводу професійного самовизначення особистості.
 57. Основні види профконсультування.
 58. Цілі, завдання й принципи роботи психолога-профконсультанта.
 59. Категорії клієнтів та типологія профконсультаційних ситуацій.
- Форми і методи проведення профконсультацій.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова):

1. Авдеєв Л.Г. Стан та перспективи розвитку професійної орієнтації в Україні: наук.-метод. посіб. для працівників служби зайнятості. К.: ІПК ДСЗУ, 2012. 64с.
2. Андрагогіка в професійному навчанні безробітних: матеріали науково-методологічного семінару (20 вересня 2012 р., м.Київ) /уклад.: Л.Н. Капченко, Л.Й. Літвінчук, Н.В.Савченко та ін. К.: ІПК ДСЗУ, 2012. 184 с.
3. Ірхіна С.М. Профорієнтація та професійно-психологічний відбір в органах внутрішніх справ України: навч. посіб. / С. М. Ірхіна. - К. : МВС, 2007. 91 с.
4. Кашкарьова Л.Р. Профорієнтація та профвідбір: навч.-метод. комплекс для студ. спец. "Практична психологія" / Л. Р. Кашкарьова ; Бердян. держ. пед. ун-т. - 2-ге вид., допов. Бердянськ : БДПУ, 2012. 197 с.
5. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності. К.: КИМУ, 2002. 210 с.
6. Коропецька О.М. Профорієнтація та профвідбір: навч. посібник для студ. Вищих навч. закл. Прикарпатський національний ун-т ім. В.Стефаника. Івано-Франківськ, 2005. 236 с.
7. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці : підручник.К. : Видавництво КНЕУ, 2003. 367 с.
8. Професійна орієнтація в сучасній школі: кращі методичні розробки практичних психологів і соціальних педагогів малокомплектних загальноосвітніх навчальних закладів, навчально-виховних об'єднань, навчально-виховних комплексів : методичні рекомендації / авт. кол. за наук. ред. І. І. Ткачук. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 115 с.
9. Скульська В.Є. Організація професійного навчання безробітних у професійно-технічних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / В.Є. Скульська. К.: ІПК ДСЗУ, 2012. 158с.
10. Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці: монографія / авт.. кол. Н.А. Пробірченко, Н.І. Литвинова, В.В. Синявський та ін. К.: Педагогічна думка, 2012. 256 с.
11. Тітченко Н.В. Організація методичної роботи у професійно-технічних навчальних закладах державної служби зайнятості: науково-методичні рекомендації. К.: ІПК ДСЗУ, 2012. 64 с.

Додаткова:

1. Айзенк Г. Ю. Проверьте свои интеллектуальные способности. 2-е изд. пер. с англ. Рига, Виеда, 1992. 176 с.
2. Б.В. Барчі Профорієнтація та профвідбір: методичні вказівки до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 Практична психологія. Мукачево: МДУ, 2017. 41с.
3. Деркач Т.Л. та інші Твоє майбутнє в юридичній сфері / Т.Л. Деркач, М.С. Саприкіна. К: Юстон, 2018. 44 с.
4. Гандзюк М. П. Є. П. Желібо, М. О. Халімовська Основи охорони праці : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Каравела, 2008. 384 с.

5. Карпіловська С.Я., Мітельман Р.Й., Синявський В.В., Ткаченко О.М., Федоришин Б.О., Яцишин О.О. Основи професіографії: навч.посібник. К.: МАУП, 1997. 148 с.
6. Киричук О.В. Психологічні особливості Я-концепції безробітного: навч.-метод. посіб. / О.В. Киричук, С.О. Тарасюк. К.: ІПК ДСЗУ, 2012. 148 с.
7. М. С. Корольчук, В. І. Осьодло Психодіагностика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Ельга, 2004. 400 с.
8. Моргун В.Ф., Тітов Г.Г. Основи психологічної діагностики. К: Видавничий дім «Слово», 2009. 464 с.
9. Найдъонов, М. І. Психологія престижності професій : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 160 с.
10. Психологія профорієнтації у системі педагогічної освіти : монографія. Є. В. Єгорова, О. М. Ігнатюк, В. В. Кобченко та ін. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 248 с.
11. Психологія діяльності організацій в умовах соціально-економічних змін (на матеріалі освітніх організацій) : монографія / Л. М. Карамушка, О. А. Філь, О. І. Бондарчук та ін. К. : Педагогічна думка, 2008. 192 с.
12. Психологічне забезпечення готовності студентів до педагогічної діяльності : монографія. Акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. К. : Педагогічна думка, 2008. 296 с.
13. Практикум по дифференциальной психодиагностике профессиональной пригодности. Учеб.пособие. под общ. ред. В.А.Бодрова. М.: ПЕРСЭ., 2003. 768 с.
14. Теоретичні і методичні основи профорієнтації учнів загальноосвітніх шкіл та психолого-педагогічний відбір абітурієнтів на педагогічні спеціальності вищих навчальних закладів : метод. рек. для вчителів шкіл, працівників соц.-психологічних служб, викладачів пед. ін-тів і ун-тів / М-во освіти і науки України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. 125 с.

11. Додаткові ресурси (за наявності):

Посилання на електронні ресурси (не тільки відкрити), на яких розміщено додаткову інформацію з дисципліни – приклади контрольних та екзаменаційних завдань, тематика рефератів, методичні вказівки з виконання самостійної роботи тощо).

http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped/	Електронна бібліотека НАПН України
---	------------------------------------